

же да се види в селско училище? Блесящи от чистота и подреденост като аптека стаи, отлично оборудвани - като за изложба - с помагала и уреди по съответните предмети. отделна стая само за рисуване с всички необходими атрибути за творческата изява на учениците, компютърна зала - като стратегически команден център - в сравнение с компютъра ми в БАН. Това, което видяхме, не е изложба, не е музей, а българско селско основно училище, което пресизвика учудването и възхищението, а може би и завистта и на хора, идващи от Швеция. Невероятно, т.нар. „елитни“ училища в София са направо смешни в сравнение със създаденото с отлично похарчени пари основно училище в едно село с 622 жители. Но най-невероятното е, че това са и личните средства на директора Иво Джокин. Като се добави и преподавателската и организаторската му дейност по физика и химия, кръжока по астрономия и Националния астросъбор, многобройните грамоти за изявите на учениците в разнообразните им творчески дейности, то това е отговорът на въпроса, защо точно това село на края на България бе част от Европейския фестивал за наука WONDERS 2007. Къде са националните, обществените медии и журналистите им, та да покажат това невероятно чудо? Ако някой познава други такива хора, нека пише и разкаже за тях и да преразгледа представите си за „елит“ в България, защото според делата такъв всред управляващите и богатите просто няма.

Кметът на община Долна Митрополия - г-н Александър Печеняков даде вечеря и гостопримен подслон на гостите в задушерна обстановка и дружески разговори, като българо-шведската дружба бе помрачена единствено от неизменната футболна тема - в рамките на шегата, разбира се.

На другата сутрин нямаше начин да сме посетили с. Байкал и да не отидем до с. Гиген, за да разгледаме построената от император Траян град-крепост Улпия Ескус (Ulpia Escus) с население по онова време 25 000 души „с храма на Фортуна, където лично Император Константин Велики е опитал късмета си, след като е открил мост, свързващ крепостта с тогавашна Дакия.“ (превод от латински език на надписа там - бел. авт.)

Ето и каква представа бяха придобили шведските гости след това пътешествие - вярна или невярна - че българите са сърдечно-гостоприменни, природата е красива, богата и запазена, училищата в България са най-хубавите в света, децата и учениците са любознателни и жадни за наука, представена по подходящия начин.

В последното се убедих и аз, а изводите са, че не случайно в развитите общества това е сериозна професионална, просветителска, мисионърска дейност с дълголетни традиции. Положението с образованието и науката в България налага тези, които се занимават с това, да тръгнат по нов и различен от досегашния път.



НОЩ НА УЧЕНИТЕ 2007

Пенка Лазарова,
отг. секретар на сп. „Наука“

За втора поредна година* студенти, ученици, граждани имаха възможността да се срещнат „на живо“ с български учени и да се убедят, че хората на науката не са ексцентрици, побелели старци, които се затварят по цял ден в лабораториите или се ровят в книгите и са неспособни да се справят с обичайното социално общуване.

Възможност гражданите да се запознаят отблизо с учените, да видят „човешкото им лице“, да открият вълнуващата работа, която те извършват и да научат за обещаващи възможности и перспективи на научната работа, даде за трета поредна година инициативата на Европейската комисия „Нощ на учените“. В България тази година тя се провежда в рамките на проекта REGGAE** (*Researchers as Guides to Glory of Ancient Europe*) от консорциум от 5 университета -

Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, Русенски университет „Ангел Кънчев“, Тракийски университет и Техническите университети в София и Варна, съвместно с Клуб „Млади таланти“ и с подкрепата на Съюза на учените в България и Националния археологически музей към БАН. Тематично събитието е насочено към археологията и историята и протече под надслов: „Учените като водачи към величието на древна Европа“.

Ако някой си е мислил, че учените не знаят как да се отпуснат и забавляват, то на 28 септември 2007 г. - последния петък на последната седмица от септември- деня, в който в цяла

* Повече информация за провеждането на първата Нощ на учените в България можете да получите от рубриката „Паневропейска нощ на учените 2006“ в сп. „Наука“, 2006. бр.5, с. 27-38

** <http://www-it.fmi.uni-sofia.bg/reggae/index.html>

Европа се проведе Нощта на учените 2007, то изградените му стереотипи за образа на учения са рухнали безвъзвратно! Затова допринесоха неформалната и празнична обстановка и разнообразието от събития, които показаха на гражданите от различни възрасти многостранните интереси и таланти на учените и забавната и вълнуваща част от работата им.

В българската Нощ на учените 2007 учени историци и археолози се срещнаха в неформална обстановка с всички заинтересувани, разказваха за ежедневието си, за направените през последните години археологически открития по българските земи и обсъдиха с тях предизвикателствата пред професията на учения в наши дни. Учени влязоха и в ролята на екскурзоводи при обиколките на исторически забележителности и музеи.

В различните градове бяха представени различни етапи от българската история. В Стара Загора, Казанлък и Кърджали учените бяха водачи към праисторията и древната цивилизация на траките. В Созопол и в Пловдив с помощта на археолозите беше осъществена среща назад във времето с гръцката и римската култури. Във Варна учените разкриха военно-историческите традиции. Учените от Русе разкриха значението на града като врата към Европа, а в София централно място заемаше темата за мястото на българските учени в Европейското изследователско пространство. „Научни кафенета“, концерти, филмови прожекции, Ден на отворените врати в научните центрове, кръгли маси, конкурси, изложби, забавни викторини и игри, щандове със забавни експерименти, музикално-поетични вечери с участие на учени (централно събитие), информационни щандове на Европейската комисия, парти с учените - трудно е да се обхване всичко, което се случи в Нощта на учените в изброените по-горе градове в страната...

И тъй като една от основните цели на проекта REGGAE бе „да насърчи младите хора в България да се насочат към научно-техническа кариера“, една от инициативите беше „Ателие на младите таланти“, където основните организатори бяха студентите и докторантите от клуб „Млади таланти“, които проведоха конкурсите за рисунка „Нарисувай ми учен“ (за деца от 6-12 години и от 13 до 18 години), фотоконкурса на тема „История и археология“ (за младежи до 26 години) и други събития, насочени към младежката аудитория.

Какво се случи в София в Нощта на учените 2007?

В Националния археологически музей към БАН ученици дискутираха с учени за събития от българската история и археология, разгледаха богатствата на музея и станаха свидетели на де-

монстрации на възможностите на най-модерната у нас музейна лаборатория за консервация и реставрация на археологически находки, която разполага с уникална за страната апаратура за лабораторни изследвания.

В Националния етнографски музей към БАН посетителите разгледаха изложбите „Приказка за турлаците“ и „Просфора. Хляб и литургия“, представяща печати за хляб от цялата българска етническа територия, чрез прожекцията на научно-популярния филм „Просфорите и Атон“ се запознаха с правенето на просфори в манастири и с изработването на просфорни печати в една от килиите към Великата лавра „Св. Атанасий“, а уникалните кадри от „Православният Ватикан“ бяха съпроводени с коментарите по темата на проф. Георги Бакалов от СУ „Св. Кл. Охридски“.

Придружени от млади историци в качеството им на екскурзоводи, желаещите направиха обиколки с автобус на забележителностите с историческа и културна стойност в центъра на София и се запознаха с любопитни факти и истории за монументите в столицата.

По същото време в една от заседателните зали на Софийския университет любителите на точните науки научиха от беседата на тема „История на математиката“, изнесена от проф. Иван Ганчев, какви са били старите начини за броене, записването на количества и смятането в Древния Свят, как се е зародила модерната математика в България, кой е бил Иван Салабашев, връзките на математиката с други науки и много още...

В Централното фоайе на нашата Алма Матер многобройните посетители от всички възрасти се тълпяха пред представените изложби. От постъпилите над 200 (!) цветни фотографии за младежкия конкурс „История и археология“ - свидетелство за интереса на младите хора към българската история – бяха подбрани за изложба 25-те най-добри снимки на интересни исторически обекти от цяла България. Много награди раздадоха клуб „Млади таланти“ на най-добре представилите се участници в младежките конкурси, както и във викторината за деца, а трите най-хубави детски рисунки на тема „Нарисувай ми учен“ ще се състезават на европейско ниво на изложба в Брюксел с рисунки на деца на същата тема от останалите европейски страни.

Много овации събра представението на Средновековното общество „МОДУС ВИБЕНДИ“ (MODUS VIVENDI) към СУ „Климент Охридски“, което направи демонстрации на средновековни храни, напитки и бойни практики и не на последно място – на фехтовалните си умения.

Демонстрациите на щанда на Техническия университет – София под мотото „Докосни нау-

ката" даваха възможност на желаещите да правят експерименти под ръководството на учени и да разберат нещо повече „от първа ръка“ за технологиите и работата на изследователите.

Информационни материали за възможностите, които предлага Европейският съюз за подкрепа на учените в реализирането на тяхната професионална кариера - дейности по FP7 „Мария-Кюри“, ERA MORE, и т.н., материали за Центровете за мобилност на учените в България, изданието на Съюза на учените в България в „Номо Sciens“, сувенири от Нощта на учените и др. получаваха безплатно желаещите на щандовете на Европейската комисия и на организаторите на събитието.

Израз на почит и преклонение към делото на предшествениците на днешните историци и археолози беше изложбата на Националния политехнически музей и Научния архив на БАН *„Българска следа в науката. Историците“*, която представи чрез архивни снимки, документи и кратки сведения Марин Дринов, Иван Шишманов, Карел Шкорпил, Константин Иречек, Васил Златарски, Рафаил Попов, Богдан Филев, Петър Мутафчиев, Стоян Романски, Кръстьо Миятев, Гаврил Кацаров, Михаил Арнаудов, Иван Дуйчев, Иван Венедиков, Иван и Велизар Велкови и Александър Фол - личности с големи заслуги за разкриване, проучване и опазване на историческото ни и културно наследство.

Непознатата страна на учените беше показана в две изложби. Шаржове на преподаватели от Физико-математическия факултет на Софийския университет, правени през 50-те години на миналия век по време на Факултетни съвети от тогавашните асистенти Антония Песева и Петър Паунов бяха представени в изложбата *„От физиците - с усмивка“*. Те предизвикаха много вълнения сред посетителите от сферата на природоматематическите науки, които пазят жив спомена за своите преподаватели физици, математици, химици...

Председателят на Великотърновския клон и член на УС на СУБ проф. дфн Иван Харалампиев е известен сред широката общественост като ректор два мандата на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. Сред филолозите - като професор по история на българския език и автор на над 150 публикации - книги, учебници и учебни помагала. Казва, че релаксира от многобройните си обществени задължения, като се занимава с наука или с изкуство. В най-тежките си моменти хваща китарата и запява (издал е 2 диска с изпълнения на стари градски песни). Изкуството му се отдава - свидетелство за това беше изложбата му *„Академически закачки (рисувани и римувани шаржове)“*, която предизвика много добро настроение и възхищение пред многостранните талан-

ти на българския учен.

Кулминацията на вечерта беше *Музикално-поетичната вечер* с участието на учени-музиканти и учени-поети. Тя започна след официалното откриване на Нощта на учените в София от зам.-ректора на Софийския университет проф. Александър Федотов и председателя на СУБ проф. Дамян Дамянов с изпълнение на тракийски танц от бъдещите инженери от Студентския фолклорен танцов ансамбъл към ТУ - София, лауреат на редица национални и международни фестивали. И съвсем естествено първото стихотворение беше на наскоро напусналия ни акад. Румен Цанев - написаното през 2006 г. „Живот“ - в чудесното изпълнение на актрисата Божидара Цекова. С много овации бяха придружени джазовите вариации на пиано на проф. дфн Николай Велчев; авторската песен на поета с китара Доротея Табакова (гл. ас. във Факултета по класически филологии на СУ) от издадения й диск „Леко сърце“; изпълненията на цигулара доц. д-р инж. Николай Ангелов; младата пианистка Калина Хаджииванова (асистентка в МУ - София); Виктория Наумова (ИМИ към БАН) на македонска народна песен, песните в съпровод на китара на дуото Емилия Стоименова (ст.ас. в Биологическия факултет на СУ) и докторанта Венцеслав Атанасов. Бурни ръкопляскания изпратиха и авторските епиграми на проф. д-р Байчо Панев, лириката на проф. дмн Иван Пенев, доц. д-р Елена Кашчиева, проф. дтн Колю Минков, проф. дссн Кирил Богданов, ст.н.с. дфн Искра Арсенова, ст.н.с. дбн Климентина Демиревска, проф. дхн дтн Здравко Стойнов.

Акад. Александър Петров, ст.н.с. дфн Искра Арсенова, ст.н.с. д-р Николай К. Витанов, ст.н.с. д-р Пламен Ангелов и н.с. Антоанета Йотова (всичките от БАН) бяха „смелчаците“ от отбора на учените, които се включиха в състезанието между хората на науката и публиката *„Какво, къде, кога – провери знанията си“*. Те трябваше да отговорят на въпроси от всички сфери на културата, изкуството, спорта и политиката. Отборът на публиката, който се състоеше от ученици от столични гимназии, трябваше да отговаря на въпроси само от сферата на науката. Младешите показаха солидни знания, учените също се представиха достойно, така че се получи равен резултат и всички участници в играта получиха своите награди.

И така, през тази Нощ на учените един след друг рухваха стереотипните представи за учените като необщителни и вглъбени в само в своята работа хора. Видяхме ги като поети, музиканти, художници, творци, забавни събеседници, хора с богата обща култура..., а на завършека на вечерта - придруженото с много музика, танци и игри парти на учените, беше опроверган и „ми-

тът", че те не умеят да се забавляват както обикновените хора.

Надяваме се, че многобройните посетители на събитията, които се случиха в Нощта на учените в Софийския университет, разбраха, че „да си учен е чудесно, вълнуващо и интересно“ (И. Арсенова), че ученият има кураж „да мисля и да действам без принципите със облагите да смесвам“ (Е. Кашчисва), че се вълнува от злободневните проблеми, прекланя се пред красотата на природата... И дано този забавен и нестандартен подход за представяне „човешкото лице“ на учените и тяхната изследователска работа е

засилил връзката между науката и обществото, както и е помогнал на младите хора да научат за възможностите и перспективите на научната работа и ги с окуражил да поемат по пътя на научната кариера!

И накрая - един призив към читателите на сп. „Наука“ и българските учени от едно от последните стихотворения на акад. Румен Цанев:

„Хора!

Бъдете в живота щастливи!

Своята орис хвалете,

додето сте живи!“

СОФСПРАВКА
национална информационна система

**СТАНЕТЕ ЧАСТ ОТ
ИНФОРМАЦИОННАТА СИСТЕМА
НА БЪЛГАРИЯ!**

980 22 22 987 44 22
987 44 1 1 987 44 33